

For dem som ikke var der selv – referat fra møde om museernes forskning

Den 30. august 2005 afholdtes et seminar om museernes forskning i Torvehallerne i Vejle. Mødet var en opfølgning på KUAS' årsmøde i april, hvor der blev udtrykt ønske om en oprustning omkring museernes forskning, og der nedsattes en ad-hoc arbejdsgruppe bestående af Mette Guldborg, Harriet Hansen, Henrik Harnow og Niels Jul Nielsen. Kulturarvsstyrelsen støttede seminaret økonomisk.

Med 62 deltagere på mødet i Vejle viste det sig, at emnet tiltrækker sig en meget bred interesse blandt Nyere Tids inspektører. KUAS' kvalitetsvurderinger af museer, herunder vurdering af forskningens omfang og kvalitet, har været med til at sætte fokus på emnet, og med de forestående arbejdsplaner for 2006ff. er tidspunktet godt for at få kridtet banen op, for at bruge indleder Mette Guldborgs udtryk.

Dagens delemner var en teoretisk oversigt over forskning ved Henrik Harnow; en vurdering af museernes forskning og museernes plads i forskningsbilledet ved professor Per Boje; to konkrete eksempler på museerne og deres forskning, dels vedrørende et stort specialmuseum ved Mette Guldborg, dels vedrørende et mindre lokalmuseum ved Henriette Buus. Endelig blev der fremlagt et eksempel på et forskningsprojekt, Ålborg og cementen, ved Morten Pedersen. Nedenstående er en kort opsummering af dagens indlæg.

Henrik Harnow beskrev den klassiske opdeling i grundforskning, strategisk forskning, reflekteret dataindsamling, mv. og henviste til Kulturministeriets hvidbog fra 1995, der ligger på ministeriets hjemmeside. I spørgsmålet om, hvor relevant en sådan kategorisering af forskning er for museerne, skal man være opmærksom på, at museernes undersøgelser ofte indeholder flere former på samme tid. Det kan vanskeliggøre en entydig bedømmelse ud fra de forskellige kategorier. Der lagdes dog vægt på, at det var vigtigt, at man overholdt nogle spilleregler for det, der publiceres (skrivebordsskuffeforskning 'eksisterer' ikke, kun publiceret forskning er relevant i en bedømmelsessammenhæng).

1. Offentliggørelse skal ske på en måde, så det optages i bibliotek.dk, dvs. monografier skal have ISBN-numre og tidsskrifter ISSN-numre.
2. Oplysningerne skal være verificerbare, hvilket indebærer brug af noter i en eller anden form.
3. Der skal være problemformulering og afgrænsning af emnet.
4. Der skal være en metode.
5. Kildegrundlaget skal fremgå.
6. Der skal være litteraturliste.
7. Der skal være udblik til anden forskning og perspektivering af resultaterne.

Se i øvrigt www.fsk.dk med hvidbogen *Hvad er forskning?*. Endelig citerede HH en kendt odenseansk arkivmand med en stor og lødig produktion, hvis motto er: "Det skal ikke være kunst - det skal være færdigt".

Per Boje talte om evalueringer, han kender fra universitetet og for sin egen deltagelse i evalueringen af forskningen i Statens Arkiver. Han understregede at hans blik på museernes forskning kom udefra – det bundede ikke i nogen dybere analyse, og hans synspunkter kredsede især om, hvad museernes mission er på forskningsområdet, ikke mindst set i forhold til universitetsforskningen.

Han savnede metoder til at måle den humanistiske forskning og f.eks. skelne mellem kvantitet og kvalitet. Det Kgl. Bibliotek opregner eksempelvis publikationer på en måde, så f.eks. ph.d.-

afhandlinger tæller betydelig mere end en artikel. Det står i skarp modsætning til metoden med at benytte citation index (jo oftere citeret, des bedre), der benyttes meget inden for natur- og samfundsvidenskab og fordrer en meget stor fremmedsproget publicering. Det sidste mente han stod i modsætning til museernes primære forpligtelse til at forske i og formidle den danske kulturarv - det er næppe et relevant kriterium for god museumsforskning at blive citeret i internationale A-tidsskrifter, og PB påpegede i den forbindelse det problematiske i at forskningsbevillinger afhænger af graden af internationalisering, når museerne samtidig afkræves kulturbevaring og dokumentation inden for en national ramme.

Også på universiteterne er forskning i øvrigt blevet et plus-ord, og det hilste PB velkomment. Samtidig var han bekymret for at universitetet underlægges store formidlingsbyrder, et synspunkt, der førte til en bredere diskussion om arbejdsdeling mellem universiteter (vægt på forskning) og museer (vægt på formidling). Han anså imidlertid museernes forskning for vigtig, da den beskæftiger sig med kulturarven og dokumentation af kulturarven (og det gør ingen andre); museumsforskningen er et væsentligt element i den samlede humanistiske forskningsvifte. Og skal vi gøre f.eks. ph.d.-studerende interesserede i museernes arbejdsfelter, må de møde kvalificeret vejledning og introduktion. Dette kan kun ske, hvis inspektørerne selv er aktive forskere. Han var uenig i tendensen til at betragte grundforskning, som "det fineste". På historiestudiet er der en farlig tendens væk fra den empiriske, sagligt funderede forankring og en holdning a la "hvad der ikke eksisterer på internettet, eksisterer ikke". Her er museernes materielt forankrede forskning et godt alternativ. Afslutningsvis advarede han mod, at vi hver især betragter hinanden som konkurrenter til en given kage af forskningsbevillinger – bevillinger kan vokse og gro, hvis vi alle er gode til at argumentere for deres nødvendighed.

Mette Guldberg præsenterede forskningsstrategien på Fiskeri- og Søfartsmuseet i Esbjerg, hvor der igennem en længere årrække er satset kraftigt på forskning. Hovedformålet har været at højne niveauet i museets formidling, og man formidler over en bred kam fra det strengt faglige til den almindelige museumsgæst. Man har styrket forskningen ved at

1. have en formuleret politik på området
2. 1/4 af inspektørernes arbejdstid skal bruges på forskning
3. Alle resultater publiceres, i hvert fald i museets årbog.
4. Alle medarbejdere kvalitetsvurderes.

MG ser en forskningsplan for museet som uomgængelig. En sådan betyder også, at man kan præcisere hvad man ikke beskæftiger sig med. Man skal have aktive samarbejdspartnere som universiteter, erhvervsvirksomheder, andre museer i ind- og udland. Det var et plus at lade de faste medarbejdere forske selv - den viden forsvinder ikke ud af huset. Vigtigt at tænke i arbejdsplaner og dead-lines.

Henriette Buus fra Greve Museum har siddet som leder i godt 2 år. Greve har en resultatkontrakt med kommunen med en formuleret forskningspolitik. Heri indgår såvel den lokale kulturhistorie på det lokale, det regionale og det nationale plan **som** forskning i de fem søjler. Museets tre inspektører skal forske 1 mdr. om året, der skal bruges som ansøgningsudformning til næste år. Kan man ikke skaffe midler, kan der i hvert fald komme en artikel til årbogen ud af det. For at forskningsstrategien skal opnås, er forudsætningerne:

1. Der skal komme et konkret resultat.
2. Medarbejderen skal beskyttes i perioden (og kunne give deres daglige arbejdsopgaver fra sig).
3. Der skal ligge dokumenterede arbejdsplaner for at en medarbejder kan erstattes.

HB påpegede i øvrigt, hvordan en stor forskningssatsning rejser forskellige kildne spørgsmål: Kan alle inspektører forske? Er det kun inspektører, der skal forske? HB mente at museumsforskning ikke adskiller sig principielt fra universitetsforskning, men at udfordringen er at lave et tilstrækkeligt snævert forskningsdesign med en strammere deadline; og spørgsmålet er så om et projekt med deadline også bliver til et projekt med dybde. Hun lagde endvidere vægt på, at den medarbejder, der forsker, også er den, der skriver ansøgningen.

Morten Pedersen fremlagde et projekt om de danske cementfabrikkers bebyggelsesmiljø. Han havde søgt og fået penge fra rådighedssummen til forprojekt til ansøgning. Han lagde vægt på, at pauser i arbejdet ikke kun er af det onde - det gav tid til refleksion. Han stod med noget, der har sat sig internationale spor, men savnede basal viden om industribyggeri. Folkene på cementfabrikkerne selv anede ikke noget om de industrihistoriske værdier deres rammer har. Vi må skaffe den viden og formidle den videre.

I den afsluttende diskussion kom man ind på forskerskoler under forskningsministeriet. Der kan ses en oversigt over de danske forskerskoler på forskningsstyrelsens hjemmeside. Sitet indeholder oplysninger om bevillinger, strukturer samt diverse skemaer
http://forsk.dk/portal/page?_pageid=407,895380&_dad=portal&_schema=PORTAL

Dagens oplæg og debat var uhyre nyttige og inspirerende. Arbejdsgruppen går ikke videre, men overlader det til eksisterende fora at fortsætte. Dagen har vist, hvor smidigt nyere tid-samarbejdet er. Har man brug for noget, så laver vi det. Og KUAS har vist sin villighed til at støtte relevante udspil.

Referenter:

Harriet Hansen, Niels Jul Nielsen